

Esoterische Kring 1969-1970
Nummer 3 - 17 november 1969

GELOOF

Goedenavond vrienden,

Wij hebben vanavond een gastspreker, die valt in de zeer vroeg-christelijke era en daarom zou ik graag een paar punten willen aansnijden uit die tijd. Wanneer wij horen over het vroegste christendom dan vallen bepaalde facetten op, b.v. dat apostelen en ook anderen duivelen uitdrijven, zieken genezen en dergelijke. Het wonder is in de eerste tijd van het christendom kennelijk een normaal gebeuren en men neemt ook in de christengemeenschappen graag aan, dat iemand door de geest beziel kan worden, waarop hij begint te profeteren en wat dies meer zij.

Nu is het voor de moderne mens erg moeilijk om zich deze situaties in te denken. Zeker, bezetenheid was vaak anders dan echte bezetenheid door een geest alleen. Het genezen zal in vele gevallen mede geslagen hebben op bepaalde psychische defecten. En zelfs het profeteren kunnen wij misschien afdoen als een hysterisch verschijnsel. Maar helemaal zijn wij er daarmee niet, omdat wij juist in die vroegste periode van het christendom te maken hebben met feitelijke prestaties. Wanneer een jonge vrome van nog geen 20 jaar profeteert in Antiochië, dan wordt haar profetie na enkele jaren bewaarheid. Wanneer mensen door de duivel bezeten zijn en de duivel wordt uitgedreven, zijn zij inderdaad genezen en in enkele gevallen is er zelfs sprake van waarschijnlijk huidziekten - er wordt dan vaak van lepra gesproken - dat behoeft het dus niet noodzakelijkerwijs te zijn die dan toch genezen worden. Verlammingen e.d. kunnen nog een psychische oorzaak hebben, daarover zullen wij niet eens praten. De grote vraag is, hoe kan een eenvoudig iemand alleen door geloof die dingen genezen? En dan moet je, geloof ik, allereerst proberen om de denkwijze van deze mensen een klein beetje te ontleden.

U zult van die denkwijzen, naar ik aanneem, ook nog wel wat merken in het betoog van onze gastspreker, maar om te begrijpen wat deze mensen doen, moet je weten hoe ze eigenlijk reageren. En dan vallen enkele punten op, die buiten het normale zijn getrokken. Vaak voelt men dat men moet genezen. Hoe voelt men dit? Er zijn maar heel weinig verslagen van bewaard gebleven (die verslagen zijn naar ik meen, in de bibliotheek van het Vaticaan). Ik citeer vrij vertaald: "Ik zag deze mens en werd duizelig. Of een duizeling beviel mij. Het was alsof ik licht zag. Ik zag andere wezens, maar wist dat zij niet van deze wereld waren." Dat is een heel typerende omschrijving, omdat hier gedacht wordt aan helderziendheid. Maar er kan ook bedacht worden aan een herinneringsbeeld, het is dus mogelijk, dat zo iemand getroffen wordt door een verschijnsel en een herinnering zo sterk naar voren komt, dat hij op dat ogenblik dit herbeleeft, maar zelf niet meer weet hoe hij associeert. Dan zegt deze persoon verder: "Zonder dat ik dit wilde" - weer opvallend, geen eigen volutas dus, maar een gedreven zijn - "ging ik op hem toe. Ik dacht nu kan ik genezen." Ik dacht. Waarom? Dat staat er niet bij. En sprak toen - en toen volgde alles wat hij gezegd heeft - "in Jezus naam" en de rest.

Meerdere getuigenissen, die wij in dit opzicht horen, zijn ongeveer gelijklopend. Er blijkt dus voor deze mensen iets te bestaan, dat hen drijft. En dat gedreven worden kan alleen verklaard worden volgens mij, uit een geloof, dat aanneemt dat de Vader of Jezus door je heen kan werken. Er is dus een enorm gevoel van verbondenheid met de basis, de kern van je geloof en het is deze verbondenheid, die zo nu en dan overneemt.

De verhalen kun je natuurlijk altijd met een paar korrels zout nemen, omdat ze binnen een kerkelijk schema zijn ingepast, maar wat overblijft is toch altijd weer het feit, dat deze mensen dus een normaal leven hebben. Het zijn heel gewone mensen met normaal menselijke fouten en feilen, met bijgelovigheden en alles wat er bij komt en dan op een bepaald ogenblik zwenkt de persoonlijkheid om, het is a.h.w. of het tweede ik naar voren komt, dat verbonden is met een hogere kracht, men wordt a.h.w., van de zelf levende mens tot beschouwer en men ziet

en voelt zichzelf dingen doen, die men voor zichzelf niet mogelijk acht. Dit moet m.i. voortkomen uit de wijze waarop het geloof in die tijd beleefd werd. En in deze tijd valt de nadruk op Jezus de Verlosser. Het schijnt, dat in het begin de nadruk veel meer is gevallen op de herrezen Jezus die met ons is. Eet feit, dat Jezus eens gezegd heeft: "waar twee of ineen uwer in mijn naam tezamen zijn, daar ben ik in uw midden" is voor deze mensen feitelijk geweest. Het aantal malen, dat wij horen in die vroege gemeenschappen, dat Jezus verschenen is, is legio. Hoe kan dat? Alweer alleen door de instelling van die mensen.

En nu heb ik geprobeerd om daar een beetje menselijke redelijke uiteenzetting voor te vinden en ik formuleer dit als volgt: Op het ogenblik dat er een hogere kracht is, waarvan ik een bepaalde voorstelling heb, is het niet belangrijk of voorspelling en kracht overeenkomen. De voorstelling staat voor de kracht, is het symbool van de kracht geworden en op het ogenblik, dat ik mij op het symbool concentreer of mij daarmee verbonden gevoel, wordt de kracht in mij dus kenbaar. Op het ogenblik, dat ik zelf ergens niet toe instaat ben, kan dan deze kracht overnemen. Deze kracht wordt dan voor mij de besturende, de motiverende factor en mijn eigen wezen, dat ik als niet daadkrachtig of niet machtig genoeg beschouw, moet op de achtergrond treden.

Volgens mij hebben wij hier wel degelijk te maken een projectie van een deel van de eigen persoonlijkheid, al dan niet met het hogere gebonden. De situatie waarin de mensen zich bevinden, bevordert iets dat wij tegenwoordig fanatisme zouden noemen. Zij leven in een wereld, die hen over het algemeen niet accepteert. Hun enige bestaansrechtvaardiging is voor hen het geloof. Het enige, waarop zij werkelijk een beroep kunnen noen is Jezus, de meester. Het is begrijpelijk, dat alles wat iemand normaal in de wereld zoekt voor het merendeel van deze vroege ge christenen wordt geconcentreerd in de kerkelijke gemeenschap, ofschoon dat "kerkelijke" hier nog tussen aanhalingstekens mag staan. De voorstellingswereld is zo vervuld van Jezus, van engelen, van zullen wij zeggen de bovennatuurlijke krachten, dat men er niet meer toe komt om in de wereld buiten de gemeenschap te zoeken naar gezag of bevestiging van eigen persoonlijkheid.

Jezus wordt de vervanging voor de wereld, de erkenning van de wereld, de macht, de uitoefening van de wereld. Het resultaat is, dat Jezus eigenlijk voortdurend een rol speelt. Tegenwoordig is de christelijke samenleving en Jezus iets waar je je wel eens mee bezighoudt als je tijd overhoudt. In die tijd kon je als christen alleen maar leven wanneer je voortdurend met Jezus bezig was, omdat hij het enige stootblok was, dat je had voor de jou volledig afwijzende maatschappij. Of een je bespottende maatschappij, wat misschien nog erger is.

Hierdoor ontstond dus een identificatie met de kracht, waarvan Jezus het symbool is. De mensen konden niet geloven, dat zij zelf in staat waren om te zien, te genezen enz. Maar zij geloofden, dat Jezus dit wel kon. Jezus was de kern van hun leven. Als er een situatie ontstond, waarin zijzelf tekortschoten, nam de gemeenschap, in casu Jezus en al wat er bijbehoorde, a.h.w. de zaak over. Ik acht juist de zinsnede, die wij verschillende malen tegenkomen "ik deed het ondanks mijzelf", als zeer betekenisvol. Ze geeft m.i. zeker aan waarom je jezelf kunt laten drijven. Het is als een kind, dat zelf niet precies weet waarom het iets moet doen, maar dat eenvoudig doet omdat er een stem is van een volwassene, waar het kind in vertrouwt, die zegt dat het gedaan moet worden. Een besef van gevaar, ook van noodzaak, behoef je zelf niet eens te hebben, wanneer er maar iemand is, die je zegt dat je moet handelen. In dit opzicht is er dus een zekere kinderlijkheid bij deze geleerden,

Dan vinden wij in die profetieën ook allerlei vreemde verschijnselen. Soms is het zuiver een kwestie van iemand, die een beetje over zijn zenuwen heen is. En misschien is het ook wel deze soort van profetieën, die een afschaffen van de aanvaarding in de gemeente daarvan heeft gerechtvaardigd, ofschoon dat pas 200 jaar na Christus dood is gebeurd.

De profeten echter zien vooruit. En weer valt een eigenaardige overeenkomst op. Zij reageren a.h.w. één met de Jezus, die weent over Jeruzalem. Hun profetieën zijn geen verhalen van wereldondergang, maar het is een kwestie van: "ik zie iets, en het is betreurenswaardig." Blijde visioenen komen wij bij die christenen weinig tegen. Het waarom is weer begrijpelijk. De wereld is vijandig. `Wanneer er iets in die wereld gebeurt en het is droevig, dan is dat een soort rechtvaardiging. Wanneer die wereld niet christelijk zou zijn en ze zou nog veel successen hebben, dan zou het tegenovergestelde het geval zijn. Dan zou je je afvragen: wat is dan de rechtvaardiging voor mijn niet-deel-hebben daaraan? De profeten zijn van beiderlei kunne. Het is dus niet een kwestie van vrouwen alleen, ofschoon men later - dat is tegen het

einde dat die profetieën worden aangenomen - wel weer bijgelovig stelt, dat alleen de profetie van een maagd van gelding wordt geacht. Daarin kan de heilige geest zich openbaren. (De heilige geest schijnt dus een zelfere voorkeur te hebben gehad).

Maar de kern van de zaak is het omschrijven van details. En ook hier krijg ik het gevoel, dat wij niet te maken hebben met de bovennatuurlijke openbaring zonder meer. Dat de mens er zelf bij betrokken is. Wanneer wij die profetieën nagaan, dan blijkt n.l. dat er details worden gemeld en die details kloppen vaak niet geheel. Gaan wij na, waar de vertekening ligt, dan blijkt vaak, dat vanuit een bepaald standpunt een stad, een plaats of een gebeurtenis er anders uitziet dan in werkelijkheid. Vanuit dat standpunt wordt beschreven, vanuit dat standpunt is het juist, maar niet in de totaliteit.

In andere gevallen worden details gemeld van b.v. vandalen, die optrekken en dan wordt er een aantal krijgers beschreven en dat wordt beschouwd als een voorpostengevecht. Later blijkt, dat ze een stad links hebben laten liggen omdat die stad later door de achterhoede wordt aangevallen. Alweer een kennelijke misinterpretatie van feiten, die op zichzelf wel juist gezien zijn. En daar krijg je het gevoel dat deze mensen ook zelf interpreteerden.

Hun verplaatsen van eigen paranormaal kunnen naar een godheid toe is het afschuiven van verantwoordelijkheid in de eerste plaats en in de tweede plaats het bevestigen van een voor het ik toch wel noodzakelijke verbondenheid met die godheid. Ik geloof, dat je dat psychologisch redelijk aanvaardbaar kunt achten, ook al is de afwijking niet volledig. Nu zie ik dus - dit is een persoonlijke zienswijze - het gebeuren van die oude christenen eigenlijk als iets wat altijd en overal heeft plaatsgehad en plaats kan vinden. Ik meen dat, zodra er een reden bestaat om de wereld af te wijzen, en het ik a.h.w. zo volledig mogelijk te projecteren op een bovennatuurlijke kracht, er een associatie bestaat tussen die kracht en de persoonlijkheid. Dat deze kracht, die men vereert in de voorstelling die men daaraan geeft, meestal gaat optreden als een vervanging van eigen onvolkomenheid. Het is hierdoor, dat deze eerste christenen ontzaglijk veel bekeerlingen maakten. Het is ook hierdoor, dat zij zeer veel mensen af stootten. Je kunt niet leven buiten de wereld, maar je kunt door de wereld buitengesloten worden. Wanneer wij nagaan, wie die eerste christenen zijn, dan valt op, dat het merendeel van de mensen die christenen worden, mensen zijn die problemen hebben, mensen zijn, die geen raad weten met zichzelf en met de situatie. Zo is het zelfs met de apostelen geweest, die tenslotte met Jezus zijn meegegaan omdat ze een hekel hadden aan de Romeinen en de Romeinse overheersing. Want dat was de motiverende factor voor hun. Hier was een Messias, een vorst die het land zou bevrijden. Ze gingen met hem mee om zo te voorkomen a.h.w. dat zij zouden moeten lijden onder de Romeinen zonder gelijktijdig de eersten te zijn die de vrijheid konden genieten.

In het christendom zelf zijn het slaven, maar het zijn ook vaak Romeinen. Maar heel zelden blijken het Romeinen of Grieken te zijn, die dus in de eigen omgeving zonder meer aanvaard zijn. Het zijn altijd mensen met problemen. Misschien dat onze vriend het niet met mij eens is, wanneer ik beweert, dat hier sprake is van een vervangen, een ontvluchten ook in zekere zin. Men ontvlucht eigen moeilijkheden en vervangt eigen gevoel van onvolkomenheid door de projectie in een volkomener wereld of in het deelgenootschap in een volkomener macht. Hier wordt aanvaardbaar, dat deze mensen zich geheel en al onttrekken aan de normen, die aan het normaal menselijk gedrag zijn gesteld en daarmee, naar ik meen, ook aan de normen, die voor de menselijke redelijkheid zijn gesteld. Want een groot gedeelte van kunnen en niet kunnen wordt voor de mens in de eerste plaats bepaald door een voorstelling die je hebt. Wanneer je zegt: "ik kan", dan is het wel niet zeker dat je zult kunnen, maar wanneer je zegt: "ik kan niet", dan is het zeker dat je het niet doet en daarmee je kunnen nooit bewijzen zult, zelfs wanneer je het bezit. Er zijn uiteraard heel wat gevallen waarbij een duiveluitdrijving niet volledig is gelukt, waarbij een zieke niet volledig is genezen e.d. Maar altijd weer zijn er mensen die verder grijpen dan hun normaal menselijk kunnen volgens de menselijke reden zou kunnen en mogen gaan.

En daar ligt voor mij weer een kritiek punt. Op het ogenblik, dat ik iets onmogelijk stel, maak ik het onmogelijk. Op het ogenblik, dat ik een onmogelijkheid stel of aanvaard, vergroot ik mijn mogelijkheden.

Die eerste christenen zijn dan ook voor u in deze dagen interessant. Wanneer wij bezig zijn met esoterie of magie, dan houden wij ons veelal bezig met ons eigen innerlijk alleen. Of wij

houden ons alleen bezig met de beheersing van de buitenwereld. In onze groep proberen wij u duidelijk te maken, dat esoterie en magie a.h.w. de keerzijde zijn van één en dezelfde medaille. Maar esoterie is in mijzelf dringen. Toch is het zo goed als zeker, dat je jezelf nooit helemaal kunt kennen en ontleden. Belangrijk is dus ook niet, dat je jezelf feitelijk ontleeft, maar kennelijk dat je een gevoel krijgt van verbondenheid tussen jezelf en iets anders. Dat schijnt ook in de esoterie één van de belangrijkste fasen te zijn. In de magie blijkt het gevoel van het kunnen beheersen van machten of een verbonden zijn met een hogere macht eveneens een grote rol te spelen. En als je de mens vandaag de dag bekijkt met al zijn redelijkheid, zijn techniek, zijn logica, dan zie je dat hij op veel punten eigenlijk tekortschiet; het is alsof hij bepaalde dingen niet wil zien, Bepaalde mogelijkheden niet wil erkennen, kortom of hij wegloopt voor iets, waarvan hij voelt, dat het eigenlijk zou moeten bestaan. En in dat geval zouden de mensen van vandaag veel méér moeten kunnen dan ze kunnen. Dan zal hun besef omtrent zichzelf op een andere wijze moeten bestaan dan het nu bestaat. Wanneer u uzelf kent volgens één vast patroon, dan bent u daaraan gebonden. Wanneer u uzelf erkent als iets, dat verbonden is met een hogere macht, een hogere macht, die u niet waagt geheel te kennen of te omschrijven, hebt u daarmee de beperking weggenomen, die u normaal aan uzelf oplegt. De hogere kracht kan suppleren waar u tekort schiet. Die hogere kracht heeft mogelijkheden, die u voor uzelf niet ziet. De grenzen van eigen redelijk kunnen worden krachtens deze innerlijke associatie met het Hogere dus overschrijdbaar.

En dan krijgen wij de magie. Het is natuurlijk onzin te beweren, dat er geen demonen en geesten bestaan. Ze zijn er. Maar een macht over een geest, een demon schijnt afhankelijk te zijn o.m. van wil en energie. Wanneer je wilt, maar je bent bang tekort te schieten, dan is de angst op zichzelf al iets, dat je verslaat. Je kunt nooit een beheersing krijgen. Het is net alsof je bij wilde dieren de kooi ingaat. Wanneer je ruikt naar angst, zullen ze je aanvallen. Wanneer je zelfvertrouwen hebt, doen ze het niet. En ik geloof, dat dit ook geldt voor de demonen en al het andere, dat bij de magie te pas komt. Je moet zeker zijn van jezelf. Die zekerheid heb je niet krachtens jezelf, maar krachtens iets anders. Het is niet voor niets, dat men overal, tot zelfs bij de Islam, schermt met het zegel van Salomon. Dat men schermt met geheime namen van God. Namen, die men soms niet eens bent en waarvan men de betekenis ternauwernood kan bevroeden. Die dingen zijn op zichzelf niet zo belangrijk, maar het denkbeeld van de macht, daaraan verbonden, is belangrijk. Hierdoor ontstaat het enorme vertrouwen, waardoor man het totaal van zijn wil en zijn vermogen kan richten op een bepaald deel. En ditzelfde moet dan ook gelden voor alles wat met geloof in verband staat.

Mijn geloof wordt niet bepaald door de houding, die ik aanneem t.a.v. het bovennatuurlijke, maar door de wijze waarop ik mij daarmee verbonden voel. Het gevoel dat God in mij is, betekent het gevoel dat Gods kracht door mij werkt. Gods kracht is voor mij niet te limiteren, dientengevolge stel ik geen limiet meer aan mijn pogingen. Toch blijft er nog iets over, want in de dingen, die ik u in het begin geciteerd heb, stond dat men ondanks zichzelf handelde. Men zag zichzelf handelen. En nu blijkt dit ook vaak voor te komen in een shocktoestand. Er bestaan situaties, waarbij een mens zover van zichzelf vervreemd is, dat hij a.h.w. zichzelf beschouwt als een wezen waarmee hij niets te maken heeft. Dit zou wijzen op een shock, maar er is geen shock, want ik geloof toch niet, dat het zien van een zieke een shock is. Misschien in enkele gevallen door associaties, maar het merendeel van die gevallen kan dat toch niet het geval geweest zijn. Maar dan moet er iets ontstaan, dat daarmee vergelijkbaar is.

En nu geloof ik, dat je, zodra een ander door je kan werken, je de neiging hebt om aan die ander het werk over te laten. Voorbeeld: U spreekt een vreemde taal goed, maar een ander spreekt die taal gemakkelijker. De kans is zeer groot, dat degene, die de taal goed spreekt, het aan de ander, die kwalitatief minder maar gemakkelijker spreekt, de discussie in die taal zal overlaten. Het gevoel dat een ander het beter kan doen, schijnt hier een grote rol te spelen. Die ander mag dan een projectie van de eigen persoonlijkheid zijn, maar ze wordt niet als zodanig ervaren. Daardoor is dit het gevoel van afstand nemen. Maar als ik afstand neem van mijzelf, wat blijft er dan over? Er blijft in de eerste plaats over een reeks van gebaren en woorden. Gebaren en woorden blijken soms instinctief of mechanisch tot stand te komen. Voorbeeld: een magnetiseur kan onder bepaalde omstandigheden zijn handen los laten wapperen en voor hij het weet is hij een passe aan het maken. Waarom? Hij weet het niet. Het gaat als vanzelf. Automatisch schrift - wat wij er verder ook van denken - is een onwillekeurige beweging, die tot zeer definitieve resultaten kan leiden. De niet bewust beheerste beweging wordt beschouwd als iets, die men zelf niet doet. Toch volvoert men haar zelf. De afstand

ontstaat, geloof ik, niet door het feit dat het niet je eigen hand is die schrijft of een passe maakt, maar het feit, dat je het gevoel hebt er geen deel aan te hebben.

Nu heb ik wat dit betreft een misschien wat foute veronderstelling. Ik heb het gevoel, dat het lichaam van de mens veel meer bekwaamheden heeft en ook veel meer gevoeligheden dan normalerwijze bewust wordt beseft. Op het ogenblik, dat dit lichaam niet meer bewust gecontroleerd wordt, maar wel de aandacht op een bepaalde situatie valt, zal het lichaam instinctief a.h.w. de reactie overnemen, maar volgens de werkelijk bestaande gevoeligheden en erkenningen van dat lichaam.

Met dit betoog probeer ik u iets duidelijk te maken over de achtergronden van mensen die opgaan in God, zó normaal, dat de wereld voor hen eigenlijk een verschijnsel is en deze bekijkt zonder dat je er feitelijk deel aan hebt. Van martelaren is het zelfs bekend, dat ze hun eigen lijden bezien hebben zonder dat ze er deel aan hadden, alsof ze verdoofd waren. Deze situatie is volgens mij alleen door die mentaliteit mogelijk en wij moeten dit vandaag precies eender kunnen doen. Wanneer wij maar kunnen komen tot die mentaliteit waarbij iets anders belangrijker is.

Nu wil ik trachten u een steuntje te geven in redelijkheid, voordat ik aan mijn eindbetoog ga beginnen, dat alleen over mentaliteit gaat. U hebt allemaal wel eens een situatie meegemaakt, waarbij hoofdpijn of kiespijn had, soms zelfs een betrekkelijk ernstige pijn, die u echter op een gegeven ogenblik kon vergeten. U wordt door iets zo enorm geboeid, u was er zo sterk mee bezig, dat de pijn op de achtergrond trad. Wanneer ik sterk geconcentreerd ben op iets, kan ik daardoor het andere uitsluiten. Dat zou voor u in deze tijd redelijk moeten kunnen bestaan. En wanneer ik dan hoor, dat er zelfs een manier van verdoven door geluid is geprobeerd en dat men pijn voor een groot gedeelte kan onderdrukken, zoals een tandarts u filmpjes projecteert, dan moet er hiervoor toch iets te zeggen zijn.

Mijn aandacht bepaalt mijn gevoeligheden. Er kan een absolute splitsing zijn - zij het een tijdelijke - tussen de persoonlijke waarneming en de lichamelijke toestand. Voor mij is het belangrijk, dat u begrijpt, dat zodra ik kom in een vorm van denken of geloven, waarbij een hogere kracht alle begrenzings doet wegvallen, waarbij ik voortdurend zoek naar de manifestatie van die kracht, ik mijzelf grotendeels uitschakel, zelfs zo dat mijn pijngevoeligheid minder wordt en dat ik een groot gedeelte van mijn reacties automatisch ga verrichten en wel met de voor mij bestaande mogelijkheden en gevoeligheden.

Deze oude christenen - ik heb al geprobeerd het duidelijk te maken - konden haast niet anders dan leven in hun godsdienst. Er zijn heel veel redenen aan te geven, waarom ze dit deden - enkele heb ik genoemd. Belangrijk is echter, dat óók de gemeenschap voor hen niet een gemeenschap zonder meer was. Zij beschouwden de gemeenschap ook als corpus Christi; als het lichaam van Jezus op aarde. Zelfs hun bestaan in de groep was een vervreemding van eigen persoonlijkheid. Op het ogenblik, dat deze mensen in contact kwamen met de groep of met Jezus' leer in verband kon staan werd de eigen persoonlijkheid plotseling teruggedrongen achter de groep, achter Jezus,

En alle wonderen, die van Jezus verteld waren, waren voor de gelovigen normaal, zodra Jezus optrad, Voor hen was een wonder niet in de eerste plaats een wonder, omdat er iets gebeurde, maar omdat de Christus zich a.h.w. manifesteerde. Het is duidelijk, dat dit hun denken, hun filosofie en beschouwing heel sterk heeft beïnvloed. En pas in de tijd, dat de filosofen, waarbij o.m. de Grieken een sterke invloed hadden, de denkers confronteerden met een gedachtenwereld, die eveneens vervangend voor yen werkelijkheid zou kunnen werken, ontstaat een afwijking van deze primitieve geloofsaanvaarding Primitief niet in de zin van simpel, maar van eenvoudig.

De gevoelens, die een mens koestert voor zijn God zijn vaak een projectie naar buiten, ver weg. Zodra ik het gevoel heb deel te zijn van die God, projecteer ik die gevoelens ook mar mijzelf toe. Er ontstaat een soort feedback, een soort terugvonden van dezelfde signalen naar jezelf, waardoor je jezelf opzweept tot een veel hogere prestatie dan je normaal kunt leveren. Waardoor je komt tot een veel gemakkelijker aanvaarden van omstandigheden dan anders mogelijk zou zijn.

De mens in die primitieve tijden verhief zich, zonder misschien te weten hoe en waarom, boven de normen van zijn tijd, maar ook boven de beperkingen van zijn eigen vrezes. Hij moest daarvoor echter - en dat was heel erg belangrijk - niets meer hebben, dat hem ketende

buiten de gemeenschap. De eis van de eerste christelijke communes om alle bezit af te geven, was heel begrijpelijk. Voor deze mensen was het duidelijk dat, zolang je iets buiten het lichaam van Christus op aarde bezat, je daardoor geen werkelijk deel van dat lichaam kon zijn. Je moest je anker in de buitenwereld ophalen, je moest helemaal in die gemeenschap leven. En uit het leven in die gemeenschap ontstaat het gevoel, dat wetten eigenlijk niet noodzakelijk zijn. Later heeft men allerhand geboden geproduceerd en gereproduceerd, men heeft de Judoïsche geloofsbelijdenis en geboden erbij gehaald, men leeft geprobeerd christelijke geboden te scheppen - daar zijn er 5 van overgebleven, maar vroeger waren er veel meer kortom men heeft in de eerste gemeenschappen niet geloofd in een noodzakelijke orde; men heeft alleen geloofd in een bestaan. En wanneer bestaan i.p.v. orde treedt en daarbij het motief van het bestaan het Hogere is, waarmee ik mij verenigd voel, dan is het doen van wonderen normaal geworden, dan handel ik zoals ik voel dat juist is op een bepaald ogenblik, niet omdat ik bepaalde dingen daarvan verwacht of daarin bereken, maar doodeenvoudig omdat het op dit moment niet anders kan. Ik ben de vertegenwoordiger geworden van iets hogers, iets groters, wat mij ontheft van aansprakelijkheden. Wat mij a.h.w. vrij maakt van zonden (zonde is een begrip, dat de eerste christengemeenschap bijna niet hanteren voor zichzelf; ze doen dat hoogstens tegen buitenstaanders). Iemand die tot de gemeenschap toetreedt heeft zonde, heeft schuld tegenover God, maar iemand die deel is, kan dat niet hebben, want Jezus heeft die schuld uitgeboet, wij zijn deel van Jezus en daarom bestaat die schuld niet meer.

Op deze manier waren ze eigenlijk mensen, die een coöperatie, een team vormden, dat naar buiten toe een eenheid was en waarvan een ieder deel kon worden op elk moment dat dit team, dat deze eenheid op zou moeten treden. Dan is de genezer niet meer degene die geneest, hij is de representant van een groep, waarin de genezing als noodzaak wordt gevoeld. Dan is de profeet niet meer iemand, die iets uitdrukt dat God in hem bijzonder tot uitdrukking brengt, hij is iemand, die a.h.w. het geheel van het weten, van het aanvoelen van de groep, plus misschien hogere waarden daarbij, tot uitdrukking kan brengen. Er is geen afzonderlijke persoonlijkheid, zodra de groep optreedt.

En deze uit méér personen bestaande hogere persoonlijkheid is datgene, waaraan u zult moeten denken, wanneer u zo dadelijk onze gastspreker hoort. Zijn beschouwing is vanuit een gemeenschap naar de anderen toe. Maar hij kan niet gelijktijdig deel zijn van die anderen. Hij kan alleen maar leven in die gemeenschap of hij moet er helemaal buiten treden, maar dan bezit hij ook de kracht van die gemeenschap niet. Zijn behoren tot een gemeenschap bepaalt zijn handelen in alle handelingen van de gemeenschap. Dan is hijzelf niet aanwezig, dan is er het geheel. Als u die denkwijze begrijpt, dan zult u ook begrijpen waarom hij bepaalde dingen op een bepaalde manier ziet en zegt. Wanneer u deze gevoelens en deze mentaliteit kunt begrijpen t.a.v. het verleden, dan kunt u misschien ook begrijpen, dat ze in het heden wel degelijk zin kan hebben en dat ook nu dergelijke gemeenschappen zouden moeten kunnen bestaan en dat wel degelijk, ook in deze tijd, gemeenschappen kunnen bestaan van mensen, die alleen bepaald kunnen worden in hun kunnen door de grenzen, die zij als gemeenschap om de een of andere reden daarvoor zetten. Zijn betoog concludeert eigenlijk de richting van een mensheid, die steeds minder beperkt zal zijn, naarmate zij zichzelf minder beperkt acht. En deze tendens is, naar ik meen, een waarheid, die vandaag nog evenzeer bestaat als in de dagen van de eerste christenen.

DE GASTSPREKER

Goedenavond vrienden, U vergeeft mij hopelijk, dat ik zo nu en dan wat onwennig spreek. Geloof is een wonderlijke zaak. Je weet de dingen en je weet ze niet. Maar je beleeft de dingen. En wat je beleeft in jezelf, zie je werkelijkheid worden buiten je. Zodra je als mens probeert wet of regel te stellen, tijd te bepalen, ben machteloos. En op het ogenblik dat je instrument bent, werktuig bent van het Hogere, is niets onmogelijk.

Leven is méér dan bestaan. Leven betekent voor mij een voortdurend groeien, een steeds weer verwonderd beleven van de dingen. De vreugde ligt niet in de bereiking, zo ligt in de verwondering die je kent over alles wat gebeurt. Het lijkt soms of je hele leven een

aaneenschakeling is van onbegrijpelijke tegenslagen en mislukkingen. En dan vind je dat geloof en je ziet het ineens anders. Het heeft een bedoeling, het is niet meer zinloos. En dan ga je op in het Hogere, het Grotere, het Betere en wat gebeurt is onbelangrijk. Wat gebeurt is alleen belangrijk omdat het de mogelijkheid schept voor datgene, waar je uit leeft. Christen zijn was in mijn tijd althans niet direct een gunstige zaak. Alle potentaten en machthebbers zagen ons als gevaarlijke revolutionairen, die zich keerden tegen de Goden, die zich keerden tegen de gevestigde orde. En toch deden we dat niet. Wij leefden alleen uit een kracht die groter was dan alle machthebbers en wij beleefden de dingen die wij deden, omdat ze deel waren van iets dat méér waard was dan de gebruiken. Wij wilden niet in opstand zijn, maar wij leefden en dat leven zelf baarde voor ons de noodzaak om te zijn zoals wij waren. Wanneer wij lazen in de vele geschiedenissen over Jezus' leven en spraken over alles wat de meester had gedaan, dan deden wij dat niet om het verleden te herdenken, maar alleen om dichterbij te komen bij het heden, bij de werkelijkheid die wij leefden. En wanneer er soms zendbrieven waren van apostelen en kerkvaders, dan lazen wij die niet omdat wij daaraan gezag toekenden, maar eenvoudig omdat ze ons duidelijk ze maakten waar wij bij behoorden, wat ons wezen eigenlijk was.

Het was een zoeken naar jezelf. Met als wonderlijkste beleving het ogenblik, dat je méér was dan jezelf. Wanneer je tijdens een maaltijd samen aanzat, voedsel met elkaar gebruikende, herdenkende misschien ook, dan was het soms alsof je ineens door een vreemde stormwind werd beroerd. Soms leek het alsof je huizen hoog boven de wereld verheven was, alsof ineens dat vertrek waar je je bevond op de top van een hoge berg stond. En dan had je het gevoel, alsof je de gehele wereld kon zien. Ze lag aan je voeten. Maar je was niet afgezonderd van die wereld. Je beschouwde haar niet alleen, maar je was ook deel van die wereld en het was alsof er overal anderen waren, deel van een zelfde belichaming van het oneindige; het was alsof de meester voortdurend weer herrees in duizend nieuwe vormen, elk ogenblik.

Het is moeilijk om u duidelijk te maken wat het was. Je zat bij elkaar; mensen met fouten en je kende elkaars fouten en er werd soms, wanneer wij eens niet in verheven stemming waren, een hartig woordje over gesproken, dat kan ik u verzekeren. Je zat naast elkaar en de één was rijk en de ander was arm. De één geurde naar reukwerken en de ander naar het lang verschaalde zweet van vele zware werkdagen. En dan kwam dat ogenblik weer, dat zonderlinge ogenblik dat je niet meer iemand was. Het ogenblik dat je niet meer dacht aan degenen, die naast je zaten of zelfs aan jezelf. Het ogenblik, die de lichamen verder gingen met eten en drinken en dat je omhoog wickte ergens, dat het was alsof je ineens in de zon zat, koesterend en warm en alsof je stralen naar alle kanten gelijktijdig werden uitgezonden en explodeerden

Het is moeilijk om woorden te vinden. Christen zijn is leven in plaats van bestaan. De wereld liefhebben is een leuze. Maar iemand die beweert, dat hij de wereld liefheeft, heeft de waarheid zeker niet lief. Maar er zijn ogenblikken dat je vergeet wat de wereld is, dat je alleen nog maar iets ziet dat anders is, dat méér is dan die wereld, dat sterker is. Iets dat geen rekening houdt met jaargetij en jaren, iets dat geen rekening houdt met de zee of met het land. Iets dat is, zonder meer. Dan is die wereld ineens de totaliteit, alles. Onze wereld was voor ons uiteraard het middelpunt van het heelal, maar op zo'n ogenblik was ze het heelal. Ze omvatte alles, de sterren, de hemel en alles. Er was niets dat niet behoorde tot die wereld, waarin jij was, waarin je de beleving vormde.

Op die manier hebben wij geleerd waarom sommige dingen goed zijn. We hebben ons wel eens afgevraagd waarom de meester ons zoveel lessen had gegeven van werken, van goede werken en van dingen, die eigenlijk minder goed zouden zijn, waarom hij ons de zaligspreking b.v. had nagelaten.

En dan kwam ineens dat vreemde gevoel en dan was het heel natuurlijk. Het was heel natuurlijk, dat iemand die bedroefd was eigenlijk zalig geprezen, gelukkig moest worden genoemd, want wat is er mooier om ineens vanuit de diepe nacht in het licht van een levende dag te komen. Dan was het begrijpelijk, waarom gebrek een verdienste was, niet omdat je gebrek leed of gebrekkig was, maar omdat het betekende dat het anders zou worden. Jezus leerde ons een climax vinden in het leven. Alsof alles wat ooit bestaan had werd samengevoegd tot één groots juweel, de kroon van de Vader zelf.

En zo voelde je je één met het oneindige Soms was het een stem. Een stem, die in je sprak, of moet ik zeggen een gevoel, dat overheerste? En als er een ogenblik kwam en die stem zou zeggen: loop over het water of ga door het vuur, je zoudt gaan. Er was niets anders mogelijk. Het water zou je dragen En het vuur zou je niet verteren. Je had niets meer te maken met de werkelijkheid van water of vuur. De wereld was alleen nog maar het teken van iets anders. Het water was de schets van beweging misschien, maar jij was deel van een hogere beweging. En het vuur was misschien een louterend element, maar jij was aan een hogere loutering onderdanig, aan het lagere kon je niets doen. Denk niets dat ik probeer u duidelijk te maken, dat wij over water gingen of door vuur wandelden, al zijn er onder ons die dat gedaan hebben. Het was veeleer dat wij het onmogelijke deden omdat het onmogelijke behoorde tot een wereld, die ons eigenlijk weinig aanging.

Wanneer je het koninkrijk in jezelf vindt, dan beleef je eigenlijk iets, dat boven alle dingen staat. Dan is net niet meer zo belangrijk of je vereerd wordt op aarde of in een kerker geworpen wordt. Want dat zijn je schimmen, zoals de wensgedachten, die je soms opsomt, wanneer je na een dag van arbeid 's avonds uitrust en je indenkt hoe het zou zijn, wanneer jij eens een keer tussen twee goede dieren onder een palankijn zou kunnen reizen, een draagstoel. Of hoe het zou zijn wanneer de schepen daar aan de horizon eens van jou zouden zijn. Een spel. Een spel waarvan je weet, dat het onbelangrijk is. Je speelt het omdat het je voor een ogenblik kan boeien. Zo leefden wij. De wereld was een spel dat ons voor een ogenblik kon boeien, maar ons niet werkelijk kon beroeren.

Wanneer ik tot u moet spreken over die tijd en over hoe ik geleefd heb en wat ik geweest ben, kan ik alleen maar zeggen: toen ik christen werd, leerde ik leven in een wereld, waarvan ik nu nog deel ben. Zo eenvoudig is het. En wanneer ik u dan een les moet geven, dan kan ik dat eigenlijk niet. Wat wij nu doen is een spel, de werkelijkheid zijn wij. Wanneer wij die werkelijkheid leven, is het in orde. Dan kan er niets zijn, dat belangrijk is in uw wereld, dan is alleen belangrijk wat wij werkelijk zijn. Wat zou ik u moeten zeggen?

Geloof. Geloof is niet iets dat iemand je kan aanpraten. Het is iets, dat je vindt, soms op de meest onverwachte ogenblikken. Zoals ik mijn geloof heb gevonden toen ik meende, dat ik alles verloren had.

Ik kan u niet zeggen dat u moet geloven. Ik kan u alleen zeggen, dat geloven een grotere werkelijkheid is, die je binnegaat. Ik zou u moeten vertellen, hoe u goed zou moeten leven misschien. Maar hoe kan ik u zeggen, wat er belangrijk is in dit fantasiespel van uw wereld? Het is alleen belangrijk voor u en verder niet. Belangrijk is datgene, waaraan je deel hebt, het grotere, het huis des Vaders met zijn vele woningen en wat dat betreft ook zijn vele deuren. Het is alleen maar de bevestiging van een werkelijkheid, die je leeft wanneer je gelooft. Dan doet het toch niet ter zake hoe je leeft. Maar je moet niet bestaan, je moet leven. De intensiteit van zoeken, van steeds meer zien en beschouwen, van doormaken desnoods. Dat is belangrijk. Op het ogenblik, dat je de dingen naast je neerlegt en stilzwijgend afwacht, zonder zelfs te zien wat er gaat gebeuren, ben je verloren. Bestaan als een berg voor een mens onmogelijk. Eenvoudig eeuwig wachten onder de zon en regen tot je misschien eens een keer wordt overspoeld of omhoog wordt geheven door iets anders, dat kan niet. Een mens moet leven. Hij moet deel hebben aan de dingen. Maar de dingen, die vergankelijk zijn van die wereld, daaraan kun je niet echt deelhebben. Kun je werkelijk deelhebben aan de dingen van de tijd? Het brood, dat je vandaag koopt, is morgen alleen nog de herinnering. En zo is het met het leven. Wat je vandaag verwerft, is morgen alweer verbleekt. Maar de beleving, die je hebt, de vreugde van een gestilde honger misschien, die kun je dagenlang proeven. Die kun je nog proeven wanneer je oud bent geworden. Dat kun je proeven wanneer de hele wereld is verbleekt en je leeft in dat nieuwe licht, dat de werkelijkheid is.

Men heeft mij gevraagd te spreken. En ik spreek. Waarom niet? En ik probeer uiting te geven aan hetgeen ik ben. Maar ik kan alleen maar uiten, wat méér is, dan ikzelf ben. Het is jammer, maar ik kan u niet meer vertellen wat ik was, werkelijk was. Ik kan u alleen nog iets proberen te zeggen, mede te delen, wat ik ben.

Grenzen zijn besef, dat het leven beperkt Kracht is alleen maar werkelijk, wanneer ze buiten en in jezelf gelijktijdig bestaat. Liefde is een woord, dat alleen maar uitdrukt een absolute verbondenheid en verder niets.

Leven is kracht, maar het is méér. Het is gouden vreugde Het is als een tocht door de woestijn en eindelijk in de verte een oase zien. Het is als over een door stormen opgezweepte zee gaan en ineens de haven zien opdoemen, veilig en stil. Leven is vooruitzien en je vormen naar dat wat eigenlijk nog niet helemaal waar is en daardoor voor jezelf het waarmaken Als ik de haven denk, ben ik in de haven, als ik de oase zie, dat drink ik reeds aan de bron-. Werkelijkheid is maar een spel. Werkelijkheid is een voortdurende verandering die geen zin heeft, tenzij wij er zin aan geven. En waarom zouden wij die z.g. werkelijkheid zin en betekenis geven wanneer ons werkelijke ik daar niet in gebonden is?

Het is gemakkelijk om leuzen uit te braken van: Wij zijn allen verbonden, gij en ik. Maar de werkelijkheid is, dat er ergens voor ons een moment bestaat van ontmoeting, waarbij wij niet meer spreken over gij en ik of zelfs maar over wij, waarop leven àlles is.

Preken is gemakkelijk. U vertellen hoe u goed moet zijn en hoe u gelukkig moet zijn; o, het is zo gemakkelijk. Dat heb ik geleerd van de filosofen. Zolang ze zelf niet moesten lijden, wisten ze alle lijden weg te verklaren En de dood betekende niets voor hen tot op het ogenblik van sterven. Maar dan was ze een verschrikking.

Je kunt niet met woorden wegpraten wat is. Je kunt deze schijn van eenzijdigheid en verschil niet met woorden aanduiden en je kunt ze niet met woorden verpletteren. Misschien moet ik dan i.p.v. u een les te geven, alleen maar zeggen wat mijn waarheid is.

Ik ben een uitstulping van iets, dat niet gevormde is, maar toch alle vormen in zich kent. Ik spreek als een mens, maar ik ben niet één mens, maar ik ben ongetelde mensen. Want wat mij beweegt is een geheel, niet alleen dat kleine stukje dat u ziet; en wat ik kan is niet alleen wat ik kan, het is wat het geheel kan en wil, zoals het door mij voor een ogenblik naar buiten komt als een hand die grijpt, omdat hersens het bevelen hebben.

Ik heb veel bijgeleerd. Leren is een onmetelijkheid, die pas ontstaat wanneer je niet meer begrensd bent door jezelf. Wie mij vroeger gezegd zou hebben, dat hersenen een hand besturen, die had ik misschien uit gelachen. Maar nu weet ik, dat hersenen niet alleen een hand besturen, maar ik weet hoe en waarom en ik weet méér, ik weet waar het de simulatie van is. Het is maar de imitatie, het in de stof uitbeelden van de grote eenheid, waarvan ik deel ben.

Men zeg wel eens: er is licht. Ben ik licht? Ik weet het niet. Maar ik weet wel, dat datgene waaruit ik besta, voor mij licht is.

En dat lichte is niet alleen maar zien en kennen, het is het feestelijke vooral. Het feestelijke van lichtjes in de nacht of van een zonnedag. Het feest van de zon, die op- en ondergaat gelijktijdig. Feestelijk dat ben ik. Ik ben niet somber. Misschien dat mijn uitdrukking voor u niet vreugdig genoeg is. Maar wanneer het hele Al danst en juicht omdat het leeft en ik ben er deel van, behoef ik niet afzonderlijk te dansen en te juichen. Dat Al doet dat, ook voor mij. Ik ben gewoon een stukje van iets anders. En toch mijzelf. En dat geloof ik niet alleen, dat leef ik. Omdat ik het leef is het echt, is het waar. Ik wil graag aannemen, dat er andere dingen kunnen bestaan, dat er andere dingen zijn. Maar voor mij is er niets anders.

En dat is hetgeen ik u zou moeten zeggen. Wanneer je iets bent, je bent deel van iets, zodat er voor jou niets anders meer is, dan is dat de vervulling. Wanneer je je eenzaamheid verlaten hebt om op te gaan in een groot geheel en dat geheel is je kracht, is je kapitaal, is je invloed, is alles. Dan ben je niet meer jezelf helemaal misschien, maar je bent alles wat dat totaal is.

Wanneer een profeet spreekt in een gemeenschap dan kunnen wij zeggen, dat die profeet spreekt, maar in feite geeft hij alleen maar vorm aan wat er in de gemeenschap als geheel bestaat. Geeft weer, wat niet bestaat in de kleine groep die samengekomen is, maar in dat geheel waarvan ze deel is. En de vorm die hij eraan geeft is onbelangrijk, omdat het niet gaat om de woorden, maar omdat het gaat om de kracht die in allen is. De profetie is het onwillekeurige gebaar van de meester, die denkt of aan de Vader, die een ogenblik beseft.

Dat ben ik en méér dan dat. En wanneer je dan moet spreken, wat zijn er dan voor andere woorden te vinden, dan de woorden van die werkelijkheid? En die woorden hebben niets te maken met vreugde of smart. Maar het zijn de woorden van de onmetelijkheid. Leef, denk, besta, vorm, geef weer, erken, vervul. Erken vervul tijd, besta. Woorden doen het niet. Het is een band, die ons allemaal tezamen vat, maar die je moet kennen die je moet leven, voordat ze haar werkelijke zin en betekenis krijgt, onafhankelijk van het kleine gebeuren. Geen

verbondenheid, maar onbegrensdheid tegenover elkaar en tegenover alles wat is. Onbegrensd zijn, vervloeien in elkaar, zijn als een vloed van jaren en een reeks van werelden en toch één geheel. Uitgaan van jezelf en uitgaande toch weer terugkeren tot jezelf. Dat is de werkelijkheid.

Jezus is gestorven; Jezus is herrezen. Omdat Jezus was, is, omdat hij leven is. Zijn dood en herrijzenis zijn een summiere uitbeelding van het gaan en worden waarin je jezelf voortdurend hervindt en bent, zonder jezelf begrensd te zien in het geheel. Ik wel op als een golf uit de zee van bestaan, ik daal af, ben niet meer zichtbaar en werd herboren elders. En ik ben toch mijzelf en ik hen mijzelf niet. Dit alles is vreugde. Niet de vreugde, die staat tegenover smart, maar de bevestiging leven, van zijn.

De woorden, die ik u zou willen geven kan ik niet vinden. Ik ben machteloos. Wat dat betreft ben ik nú machteloos omdat er daarvoor geen woorden zijn. U leeft, dat is goed. Als uw leven de grenzen van uw denken verliest, zult u nog meer werkelijk, intens leven. Op het ogenblik, dat u uzelf beleeft, als een stukje van een geheel, leeft u pas werkelijk onveranderlijk eeuwig.

Dat is alles wat ik zeggen kan en mag. Er zal een ogenblik komen, wanneer wij met elkaar kunnen spreken omdat er geen grens meer tussen ons is, zodat wat ik ben kan overvloeien naar u, wat u bent kan overvloeien naar mij, En dat is deel van het leven dat nu is, al zal het voor u soms lang duren. Denk nooit, dat er iets teneinde gaat, dat er iets kan beginnen, omdat u het zo beleeft. Want in de werkelijkheid van leven is het allemaal onbeperkt. Alles.

En daarmee zal ik mijn pogen staken. Ik zou u willen geven wat ik voel, wat ik denk, dat waarvan ik deel ben. Misschien kan het niet, maar wat u ervan ontvangen kunt, wat u er zelf van aanvaardt, zal verder tot u spreken. Daarom zal ik er niets bijvoegen.

Goedenavond.